

Призначення уповноваженої особи: враховуємо обмеження, встановлені Законом України «Про запобігання корупції»

Під час призначення замовником уповноваженої особи шляхом покладення на працівника (працівників) із штатної чисельності відповідних функцій, як додаткової роботи, з встановленням доплати згідно із законодавством, тобто у порядку суміщення професій (посад), як один із способів, передбачений Законом України «Про публічні закупівлі» (нова редакція; далі — Закон), слід ураховувати обмеження щодо сумісництва та суміщення для певних категорій осіб, які встановлені Законом України «Про запобігання корупції»

Нормативна база

Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII (зі змінами; далі — Закон про корупцію) визначає правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні.

Ч. 1 ст. 3 Закону про корупцію (зокрема п. 1 цього Закону) визначено суб'єкти, **на яких поширюється дія цього Закону, зокрема, особи**, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, **у, серед яких:**

державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування;

військові посадові особи Збройних Сил України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та інших утворених відповідно до законів військових формувань, крім військовослужбовців строкової військової служби, курсантів вищих військових навчальних закладів, курсантів вищих навчальних закладів, які мають у своєму складі військові інститути, курсантів факультетів, кафедр та відділень військової підготовки;

судді, судді Конституційного Суду України, Голова, заступник Голови, члени, інспектори Вищої ради правосуддя, посадові особи секретаріату Вищої ради правосуддя, Голова, заступник Голови, члени, інспектори Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, посадові особи секретаріату цієї Комісії, посадові особи Державної судової адміністрації України, присяжні (під час виконання ними обов'язків у суді);

особи рядового і начальницького складу державної кримінально-виконавчої служби, податкової міліції, особи начальницького складу органів та підрозділів цивільного захисту, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України;

посадові та службові особи органів прокуратури, СБУ, Державного бюро розслідувань, НАБУ, дипломатичної служби, державної лісової охорони, державної охорони природно-заповідного фонду, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, і центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику;

поліцейські;

посадові та службові особи інших державних органів;

члени державних колегіальних органів.

У ст. 11 Закону йдеться про організацію закупівельної діяльності замовника. Так, відповідальною за організацію та проведення процедури закупівлі/спрощеної закупівлі є **уповноважена особа**, яка визначається або призначається замовником одним із визначених у цій статті способів, зокрема шляхом покладення на працівника (працівників) із штатної чисельності функцій уповноваженої **особи як додаткової роботи з відповідною доплатою** згідно із законодавством, тобто у порядку **суміщення професій (посад)**.

Що таке суміщення професій (посад)?

Визначення поняття суміщення професій (посад) можна знайти у ст. 105 Кодексу законів про працю. Під поняттям суміщення розуміють виконання на одному і тому ж підприємстві, в установі, організації разом з основною роботою, яка обумовлена трудовим договором, додаткової роботи за іншою професією (посадою) або виконання обов'язків тимчасово відсутнього працівника без звільнення від основної роботи.

На що звернути увагу замовнику при встановленні суміщення

Насамперед під час призначення замовником уповноваженої особи шляхом покладення на працівника (працівників) із штатної чисельності відповідних функцій, як додаткової роботи, тобто у порядку суміщення професій (посад), як один із способів, передбачений Законом слід ураховувати наступне:

При повному або частковому копіюванні чи цитуванні будь-якої інформації з порталу "Радник у сфері публічних закупівель" ви зобов'язані вказувати джерело інформації (ст. 176 ККУ). Джерело:

https://radnuk.com.ua/praktyka_zakupivel/tendernyy_komitet_upovnovazhena_osoba/pryznachennia-upovnovazhenoi-osoby-vrakhovuiemo-obmezhenia-vstanovleni-zakonom-ukrainy-pro-zapobihannia-koruptsii/

Суміщення професій (посад) допускається в тих випадках, коли працівник за своєю кваліфікацією може забезпечити якісне виконання як основної роботи, так і суміщеної (додаткової) роботи.

Суміщення посад є істотною зміною умов праці, про що працівника слід попередити за два місяці (ч. 2 ст. 32 КЗпП). Так само йому треба повідомити про припинення суміщення, якщо воно було встановлено на невизначений термін.

Основними умовами для встановлення доплати за суміщення професій (посад) є вакантна посада та видання наказу (розпорядження) про доручення працівникові виконувати додаткові обов'язки в порядку суміщення професій (посад).

Замовник/учасник повинен звернути увагу на те, що суміщення професій і посад можливо тільки за згоди працівника. Згідно з Інструкцією оформляється суміщення посад наказом.

За відсутності відповідної штатної одиниці у штатному розписі немає підстав для суміщення цієї посади і встановлення за це доплати, отже, потрібно буде застосовувати інші способи призначення уповноваженої особи, визначені Законом.

Обмеження щодо суміщення посад

Ст.25 Закону про корупцію встановлено **обмеження щодо уміщення посад з іншими видами діяльності**.

Так, особам, зазначеним у п. 1 ч.1 ст. 3 Закону про корупцію (*про таких осіб зазначено вище*), **забороняється:**

займатися іншою оплачуваною (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю, якщо інше не передбачено Конституцією або законами України;

Під оплачуваною діяльністю слід вважати діяльність, за яку особа отримує винагороду, незалежно від того, є вона систематичною чи одноразовою, грошовою чи натуральною, виплачується за трудовою або іншою угодою чи без неї, за виконану роботу чи як аванс, за фізичну роботу чи інтелектуальну, є прямою чи непрямою, обліковується вона чи ні, сплачує особа з цієї винагороди податки чи не сплачує тощо.

Сутність вказаного обмеження полягає в тому, що особа, уповноважена на виконання функцій держави, отримуючи заробітну плату з бюджетних коштів, не може займатися будь-яким іншим видом діяльності, в т.ч. виконанням обов'язків

уповноваженої особи, спрямованим на отримання доходу і не пов'язаним з виконанням такою особою своїх службових обов'язків (крім зазначених у законі виключень), що є однією з гарантій її неупередженості.

Звертаємо увагу, що виняткові види діяльності — викладацька, наукова, творча діяльність, медична практика, інструкторська та суддівська практика із спорту можуть бути видами підприємницької діяльності. Тому, у разі якщо суб'єкт, на якого поширюються вимоги Закону, буде займатися цими видами як підприємницькою діяльністю, матиме місце порушення вимог ст. 25 Закону.

входити до складу правління, інших виконавчих чи контрольних органів, наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку (крім випадків, коли особи здійснюють функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі чи територіальній громаді, та представляють інтереси держави чи територіальної громади в раді (спостережній раді), ревізійній комісії господарської організації), якщо інше не передбачено Конституцією або законами України.

Втім є виняток для деяких суб'єктів, на яких дані обмеження не поширюються. Зокрема, не заборонено сумісництво та суміщення з іншими видами діяльності депутатам Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатам місцевих рад (крім тих, які здійснюють свої повноваження у відповідній раді на постійній основі), присяжним, помічникам-консультантів народних депутатів України, працівникам секретаріатів Голови Верховної Ради України, Першого заступника Голови Верховної Ради України та заступника Голови Верховної Ради України, працівників секретаріатів депутатських фракцій (депутатських груп) у Верховній Раді України.

Штрафи. Відповідальність за порушення

Про відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення йдеться у ст. 65 Закону про корупцію. Так, за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень особи, зазначені в ч. 1 ст. 3 цього Закону (*перелік осіб наведено вище*), притягаються до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку.

Особа, щодо якої складено протокол про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, якщо інше не передбачено Конституцією і законами України, може бути відсторонена від виконання службових повноважень за рішенням керівника органу (установи, підприємства, організації), в якому вона працює, до закінчення розгляду справи судом.

Кодексом України про адміністративні правопорушення встановлено адміністративну **відповідальність за адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією**. Так, ст.172-4 цього Кодексу встановлено **відповідальність за порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності**:

При повному або частковому копіюванні чи цитуванні будь-якої інформації з порталу "Радник у сфері публічних закупівель" ви зобов'язані вказувати джерело інформації (ст. 176 ККУ). Джерело:

https://radnuk.com.ua/praktyka_zakupivel/tendernyy_komitet_upovnovazhena_osoba/pryznachennia-upovnovazhenoi-osoby-vrakhovuiemo-obmezhennia-vstanovleni-zakonom-ukrainy-pro-zapobihannia-koruptsii/

порушення особою встановлених законом обмежень щодо зайняття іншою оплачуваною діяльністю (крім викладацької, наукової та творчої діяльності, медичної та суддівської практики, інструкторської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю — **накладення штрафу від 300 (5 100 грн.) до 500 (8 500 грн.) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян** з конфіскацією отриманого доходу від підприємницької діяльності чи винагороди від роботи за сумісництвом;

порушення особою встановлених законом обмежень щодо входження до складу правління, інших виконавчих чи контрольних органів, чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку (крім випадків, коли особа здійснює функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі чи територіальній громаді, та представляє інтереси держави чи територіальної громади в раді (спостережній раді), ревізійній комісії господарської організації), — **накладення штрафу від 300 (5 100 грн.) до 500 (8 500 грн.) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян** з конфіскацією отриманого доходу від такої діяльності.

За повторні порушення, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення, — **накладення штрафу від 500 (8 500 грн.) до 800 (13 600 грн.) неоподатковуваних мінімумів доходів** громадян з конфіскацією отриманого доходу чи винагороди та з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік.

Отже, призначаючи уповноважену особу у порядку суміщення, замовникам слід враховувати обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності, встановлені Законом про корупцію, що дасть змогу уникнути порушень та штрафних санкцій за такі порушення.

Важливо знати також:

Відповідно до п. 2 ч. 2 ст. 62 Закону про корупцію керівники юридичних осіб, які є учасниками процедури закупівлі відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі», якщо вартість закупівлі товару (товарів), послуги (послуг), робіт дорівнює або перевищує 20 мільйонів гривень, **в обов'язковому порядку мають затвердити антикорупційну програму**. Антикорупційною програмою юридичної особи є комплекс правил, стандартів і процедур щодо виявлення, протидії та запобігання корупції у діяльності юридичної особи. Антикорупційна програма затверджується після її обговорення з працівниками юридичної особи. Текст антикорупційної програми повинен перебувати у постійному відкритому доступі для працівників юридичної особи. **Положення щодо обов'язковості дотримання антикорупційної програми включаються до трудових договорів, правил внутрішнього розпорядку юридичної особи, а також можуть включатися до договорів, які укладаються юридичною особою**. В юридичних особах, зазначених у частині

другій цієї статті, для реалізації антикорупційної програми призначається особа, відповідальна за реалізацію антикорупційної програми, правовий статус якої визначається Законом про корупцію.

Відповідно до ст. 59 Закону про корупцію відомості про осіб, яких притягнуто до кримінальної, адміністративної, дисциплінарної або цивільно-правової відповідальності за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, а також про юридичних осіб, до яких застосовано заходи кримінально-правового характеру у зв'язку з вчиненням корупційного правопорушення, **вносяться до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення**, що формується та ведеться Національним агентством.

Відповідно до ст. 66 Закону про корупцію **збитки, шкода, завдані державі внаслідок вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, підлягають відшкодуванню особою, яка вчинила відповідне правопорушення**, в установленому законом порядку.

Отже, у разі прийняття замовником публічних закупівель рішення щодо призначення уповноваженої особи у порядку суміщення професій (посад), тобто виконання працівником на тому ж підприємстві, в установі, організації разом зі своєю основною роботою, обумовленою трудовим договором, додаткової роботи за іншою професією (посадою), в даному випадку – обов'язки уповноваженої особи, без звільнення від основної роботи, йому слід враховувати встановлені антикорупційним Законом обмеження аби в подальшому уникнути адміністративної відповідальності за корупційні правопорушення.

Детально на порталі RADNUK.COM.UA читайте про організацію роботи уповноваженої особи в таких статтях:

[Тендерний комітет та уповноважені особи: хто? коли? за що?](#)

[«Оплата праці уповноваженої особи. Доплата за виконання функцій уповноваженої особи. Як, кому та за який обсяг роботи встановити доплату»](#)

[«Планування в річному плані закупівель до 50 тис. грн і вище: відобразити чи ні?»](#)

[«Новий лист Мінекономіки про організацію закупівельної діяльності замовника»](#)

[«Усе, що потрібно знати про уповноважену особу, або Організація закупівельної діяльності за новим Законом»](#)

«Вища освіта як обов'язкова вимога до уповноважених осіб».

«Вісім моделей роботи уповноважених осіб. Вам залишається тільки обрати»

«Навіщо уповноваженій особі потрібно скласти протокол?»

«Уповноважена особа без вищої освіти, якщо не має іншого вибору: якою є відповідальність?»

«Від тендерного комітету до уповноваженої особи, хто за які закупівлі відповідає в перехідний період?»

«Усе, що потрібно знати про уповноважену особу, або Організація закупівельної діяльності за новим Законом (частина II)»

Додатково пропонуємо переглянути вебінар на тему: Особливості призначення уповноважених осіб